

bez poskytnutí trestné pomoci, mohl jen stěží vykonati; neboť pomocníkem podle § 5 tr. zák. je, jak vysvítá z tohoto ustanovení zákona, kdo jakýmkoliv způsobem přímému pachateli k vykonání zločinu úmyslně napomáhá. Ostatně přehlíží stížnost v tomto směru, že rozsudek zjišťuje, že B-ová dala provést ony úkony, jimiž měl býti vyhnán její plod, právě M-ovou, jež byla obžalovanou Sch-ovi označena jako osoba, která by se snad k takovým zákrokům propůjčila. Tvrdí-li stížnost v této souvislosti, že B-ová, jež se rozhodla dáti si plod vyhnati, mohla snadno vypátrati osobu, jež by byla ochotna jí plod vyhnati, neprovádí důvodu zmatečnosti podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. po zákonu, ježto se nedrží v okruhu skutkových zjištění rozsudku, jak by při správném provádění hmotněprávního zmatku činiti měla, nýbrž vychází ze skutkového předpokladu rozsudkem nezjištěného (§ 288, odst. druhý čís. 3 tr. ř.). Ostatně je s hlediska trestné pomoci podle § 5 tr. zák. lhostejno, zda mohl přímý pachatel zločin jím spáchaný po případě i bez pomoci mu poskytnuté vykonati či nikoli. Namítá-li posléze stížnost, že skutek, jehož se obžalovaná dopustila, není trestným již proto, že uzavíral v sobě jen přípravné jednání k zločinu B-ovou obmyslenému, jest rovněž na omylu. Činnost pomocníka ve smyslu § 5 tr. zák. může vykonání zločinu přímého pachatele předcházeti nebo zlý skutek přímého pachatele provázeti. Činnost pomocníka je trestnou, jakmile se přímý pachatel dopustil apespoň pokusu onoho zločinu, k jehož vykonání mu bylo činností pomocníkovou úmyslně napomáháno. Tento předpoklad trestnosti jednání obžalované je v souzeném případě podle skutkových zjištění rozsudku dán. Číselně uplatňovaným důvodům zmatečnosti podle § 281 čís. 9 b) a c) a 10 tr. ř. nedostává se ve stížnosti vůbec provedení. Bylo tudíž zmateční stížnosti jako dílem neodůvodněnou, dílem po zákonu neprovedenou zavrhnouti.

Čís. 3189.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojem »pobuřování«. I činnost, záležející v propagaci politického směru strany státem dovolené nebo trpěné, domáhání se uskutečnění programu strany cestou evoluce, t. j. přesvědčováním spoluobčanů o vhodnosti určitého politického programu, jest po případě činností ilegální, spadající pod ustanovení § 14 čís. 1 zákona.

(Rozh. ze dne 24. května 1928, Zm I 223/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 23. února 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Nalézací soud vzal, jak je patrné z rozhodovacích důvodů, za prokázáno, že se obžalovaný na veřejné schůzi v přítomnosti asi 80 osob vyjádřil: »Budeme k tomu pracovat, by byly navázány styky se Sovětským Svazem a by došlo jednou ku zřízení vlády dělníků a rolníků«, neshledal však v tomto výroku, v němž obžaloba spatřovala shora uvedený přečin, trestný čin náležející před soud. Zmatečná stížnost státního zastupitelství, napadající rozsudek číselně důvodem zmatečnosti podle § 281 čis. 9 a) tr. ř., uplatňuje zřejmým poukazem, že rozsudek neposuzuje skutkovou podstatu činu obžalovanému za vinu kladeného se správných právních hledisek, ježto nezkoumá a nezjišťuje, zda jednal obžalovaný v úmyslu, by vyvolal u posluchačů nepřátelskou náladu proti demokraticko-republikánské formě státní, a zda bylo jeho jednání způsobilým vyvolati v nich tuto náladu. Této námitce stížnosti nelze upřít oprávnění. Pobuřováním po rozumu § 14 čis. 1 zák. na ochranu republiky jest jakékoli intelektuální působení na jiné osoby, jež je způsobilým a směřuje podle úmyslu pachatelova k tomu, by v nich byla vyvolána nepřátelská náladu proti právním statkům tímto ustanovením zákona chráněným, t. j. náladu, jež si přeje zánik právního statku, proti němuž se pobuřuje. Na soudě nalézacím tudíž bylo, by zkoumal a zjistil, zda jednal obžalovaný v úmyslu, by vyvolal u posluchačů nepřátelskou náladu proti demokraticko-republikánské formě státní, a zda byly prostředky jím použité objektivně způsobilé tento stav vyvolati. Nalézací soud však tak neučinil, nýbrž posuzoval případ, jak vyplývá z rozhodovacích důvodů, jichž podstatný obsah byl shora uveden, s jiných právních hledisek. Zdůrazňuje-li rozsudek, že obžalovaný nevybízel k žádnému násilí, stačí poznamenati, že skutková podstata přečinu obžalovanému za vinu kladeného takovou činností nepředpokládá, a uvádí-li rozsudek, že propagace politického směru strany státem dovolené nebo alespoň trpěné je dovolena, domáhá-li se uskutečnění programu strany cestou evoluce, t. j. přesvědčováním spoluobčanů o vhodnosti určitého politického programu, přehlíží, že i taková činnost je ilegální a spadá pod ustanovení § 14, čis. 1 zák. na ochranu republiky, jakmile směřuje proti stěžejním principům ústavy v tomto ustanovení zákona uvedeným, t. j. proti samostatnosti, ústavní jednotnosti a demokraticko-republikánské formě státní, a děje se ve formě veřejného pobuřování ve shora naznačeném smyslu nebo ve formě pobuřování před více lidmi nebo ve formě pobuřování více lidí. Za tohoto stavu věci bylo odůvodněné zmatečná stížnost vyhověti a rozsudek, jenž je stížen zmatkem podle § 281 čis. 9 a) tr. ř. zrušiti. Při tom nebylo lze vyjmouti ze zrušení ani onu část rozsudku, jež se týká shora uvedeného výroku obžalovaného o navázání styků se Sovětským Svazem; neboť nehledíc k tomu, že při zkoumání otázky, zda se obžalovaný dopustil činu za vinu mu kladeného, dlužno přihlížeti k celé řeči obžalovaného, nelze vyloučiti možnost, že by při posuzování případu se shora naznačených správných právních hledisek mohl býti i tomuto výroku přiřkl jiný význam, než mu byl

přikládán napadeným rozsudkem. Ve věci samé nemůže Nejvyšší soud jako soud zrušovací rozhodovati, poněvadž nejsou v rozsudku a jeho důvodech zjištěny všechny skutečnosti, jež jest při správném použití hmotného práva položit za základ rozhodnutí. Proto bylo věc vrátiti soudu první stolice, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Čís. 3190.

V mylném předpokladu, že byla zmateční stížnost ohlášena již obhájcem (chudých), nejde po případě o neodvratnou překážku podle § 364 tr. ř.

Osmidenní lhůta k provedení zmateční stížnosti, opovězené po doručení rozsudku pro zmeškání, počíná se dnem po jejím opovězení.

(Rozh. ze dne 24. května 1928, Zm II 37/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací nevyhověl v neveřejném zasedání žádosti obžalovaného o navrácení v předešlý stav pro zmeškání lhůty k opovědi zmateční stížnosti do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 13. prosince 1927, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem podle § 209 tr. zák.

Důvody:

Rozsudek pro zmeškání byl obžalovanému doručen se zákonným poučením dne 30. prosince 1927, načež týž podal dne 6. ledna 1928 zmateční stížnost proti tomuto rozsudku a zároveň žádost o navrácení v předešlý stav pro zmeškání lhůty k podání opravného prostředku. V této žádosti uvádí obžalovaný, že ho při odročeném hlavním přelíčení dne 15. listopadu 1927 hájil jako obhájce chudých Dr. V., že však tento obhájce ku hlavnímu přelíčení, ustanovenému na den 13. prosince 1927, předvolán nebyl. Obžalovaný, který se k tomuto hlavnímu přelíčení nedostavil, nevěděl, že při tomto hlavním přelíčení obhájcem zastoupen není, a byl toho mínění, že obhájce tam ohlásil proti odsuzujícímu rozsudku opravné prostředky. Proto když mu byl doručen opis rozsudku, pokládal za to, že má osmidenní lhůtu ku provedení již ohlášené zmateční stížnosti, a teprve, když se dostavil k svému obhájci, zjistil pravý stav věci. Jest správné, že obhájce chudých Dr. V. ku hlavnímu přelíčení na den 13. prosince 1927 předvolán nebyl a tohoto hlavního přelíčení se neúčastnil. Podle § 364 tr. ř. může však býti obžalovanému povoleno navrácení v předešlý stav pro promeškání lhůty k opovědi opravného prostředku jen, když může prokázati, že mu neodvratné okolnosti bez jeho viny nebo bez viny jeho zástupce znemožnily lhůtu dodržeti.